

JEDNODNIÓWKA WYDANA Z OKAZJI UCZESTNICTWA BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ
W MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH KSIĄŻKI WE FRANKFURCIE

RAPTULARZ SILESIAŃKI

17 PAŹDZIERNIKA A.D. MM
BIBLIOTEKA
ŚLĄSKA [nr 4]
Katowice
Plac Rady Europy 1
www.bs.katowice.pl



©POLAND

WIZYTÓWKA REGIONU

Biblioteka Śląska jest największą biblioteką na terenie Górnego Śląska. Powołana do życia w 1922 jako Biblioteka Sejmu Śląskiego jest jedną ze starszych bibliotek na terenie południowej Polski. Od 1934 roku mieściła się w gmachu przy ul. Francuskiej 12. W 1936 roku uzyskała samodzielność stając się biblioteką publiczną (Śląska Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego). Wznowiwszy działalność po II wojnie światowej uzyskała (od 1952 r.) status biblioteki naukowej zmieniając nazwę na obecną: Biblioteka Śląska.

W roku 1997, po trwającej siedem lat inwestycji, Książnica otrzymała nowoczesną siedzibę przy Placu Rady Europy 1. Dyrektorem Silesianki jest - i był przez cały okres budowy nowego gmachu - prof. dr hab. Jan Malicki. Od 1 lipca 2000 roku Książnica, będąca niezaprzeczalną wizytówką całego Śląska, pełni także rolę biblioteki wojewódzkiej, integrując działalność samorządowych bibliotek publicznych województwa śląskiego, przy zachowaniu tradycji biblioteki naukowej.



Biblioteka Śląska - Katowice, Plac Rady Europy 1

Nobliści - arcymistrzowie polskiego słowa



Swoim słowem obecni są stale w angielach i sercach Polaków. Współcześni polscy Nobliści w dziedzinie literatury: Włocław Szymborska i Czesław Miłosz. Dzieła ich naturalnie gromadzone są w Silesianos i „zaoszytywane”. Ale ich miłośnicy mogli także zobaczyć ich wizerunki na fotografiach - obaj w Twóroń na wystawach organizowanych w Bibliotece Śląskiej. W roku 1999 swoje „Podróż po Polsce i innym świecie” prezentowała Joanna Helander - autorka fotografii W. Szymborskiej, a obecnie „Twóroń końca wieku” przedstawia Czesław Czaplinski - autor zdjęć Cz. Miłosza.



SILESIAŃKA NA FRANKFURCKICH TARGACH

Odbywające się w 2000 roku 52 Międzynarodowe Targi Książki we Frankfurcie są pierwszą dla Biblioteki Śląskiej okazją zaprezentowania się na tak prestiżowym forum. Silesianka została bowiem powierzona przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego rola organizatora wystawy „Śląsk. Literatura. Nauka. Sztuka.”

trum najnowszej oferty wydawniczej regionu, na wysokim poziomie edytorskim.

Współ z Centrum Dziedzictwa Kulturowego Górnego Śląska Silesianka przedstawia „silesiaca” - czyli wydawnictwa dotyczące tematyki śląskiej. W swoim Dziale Zbiorów Śląskich Biblioteka gromadzi i udostępnia przeogromny zbiór literatury regionalnej, cenne i siłą rzeczy największe źródło

plarzu i czytać ją można jedynie poprzez silne szkło powiększające. Mistrz Szkocny jest twórcą najmniejszej książki świata o wymiarach 0,8 x 1,0 mm, zawierającą alfabet łaciński. Za to cudeniko został wpisany do Księgi Rekordów Guinnessa.

Wydawnictwa bibliofilskie Silesianki i innych oficyn, także ekslibrisy - to kolejne godne szczególnej uwagi eksponaty.

Niepowtarzalną atrakcją śląskiej wystawy na Targach są „księgoryty” - czyli tomik 12 wierszy Ernesta Brylla pod tytułem „Rok polski”, aliści... ważący około stu kilogramów, bo wykonany w drewnie przez Marka Jaromskiego.

Połączenie w jedną całość poezji Brylla z zespołem sztuk plastycznych zastosowanych przez Jaromskiego - drzeworytu, malarstwa, grafiki i linorytu - owocuje niezwykłym dziełem. Drzeworyt - to okładki, zaś słowa poezji odbite są na specjalnie przez Jaromskiego wykonanym papierze (według jego własnego „patentu” - lania papieru). Strony tej jedynej w świecie książki mierzą - bagatela - 50 x 70 cm. Każda inna. Zachwycająca fecią barw i pomysłami kompozycyjnymi. Każdy „księgoryt” opatrzony jest autografem Ernesta Brylla utrwalonym w drewnie. No coż - to zwyczajnie zabaczyć! We Frankfurcie, albo, już po Targach, w Silesiance.

Nic sposób w niewielkim „Raptularzu” omówić całą arcyciekawą ekspozycję. Nic o to zresztą chodzi. Sama wystawa jest zresztą tylko niewielkim odzwierciedleniem tego, czym Śląsk szczyci się współcześnie w edytorstwie, literaturze, nauce i sztuce. Warto poznać wszystko. Na Śląsku.



Te książki „Roku Polskiego” Ernesta Brylla wykonane w formie drewnianych „księgorytów” przez Marka Jaromskiego można oglądać na naszej ekspozycji we Frankfurcie

To wielkie zobowiązanie, któremu Silesianka postarała się sprostać. Do współorganizacji ekspozycji zaprosiła więc osiem innych bibliotek, śląskie oficyny wydawnicze, placówki naukowe państwowe i prywatne, redakcje gazet oraz samorządowe władze miast. Stąd na targowym stoisku - będącym swoistym połączeniem kilku wystaw - rezentowane są książki z literaturą piękną, albumy, dzieła naukowe, fotogramy, wydawnictwa o regionie, a pośród tych ostatnich publikacje urzędów miast - Katowic, Chorzowa, Siemianowic Śląskich, Gliwic, Rybnika, Sosnowca, Zabrze. W sumie - szerokie spek-

do prowadzenia badań naukowych nad Śląskiem we wszelkich aspektach. W Frankfurcie z „silesiacami” zapoznać się można tylko niejako „sygnalnie”, po to by zachęcić do bezpośredniego poznania w Katowicach całości zbiorów.

Biblioteka Śląska, gwoi zainteresowania śląską ekspozycją uczestników Międzynarodowych Targów Książki, przygotowała uniikatową wystawę książek, jakich nie ma żadna inna biblioteka w świecie. To miniaturowe arcydzieła wykonane przez katowiczana Zygmunta Szkocnego. Każda z książek jest ręcznie przezeń pisaną, istnieje tylko w jednym egzem-



Ta księga łańcuchowa - to jeden z inkunabułów
w zbiorach Biblioteki Śląskiej - Franciscus de Platea:
Opus restitutionum(...) Kraków 1475

ZAPRASZAMY DO KATOWIC

Do naszego miasta - współczesnej stolicy Śląska, miejscowości o bogatej historii i kulturze, wielkim dorobku przemysłowym, prężnym dziś ośrodku naukowym i artystycznym nie tylko warto, ale wręcz... trzeba zawitać! A będąc w Katowicach, koniecznie już należy wstąpić w progi Biblioteki Śląskiej.

Oto reprodukcja w skali 1:1
dwutomowej historii Silesianki,
napisanej przez
Zygmunta Szkocznego.
Zapałka i moneta
to skala porównawcza.



Nie sposób tu w mikroskali
zaprezentować bogactwa naszych
zbiorów, chociaż... jak widać
udało się to katowiczaniowi -
Zygmuntowi Szkocnemu.

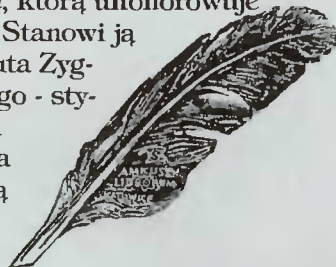
Inkunabuły, rękopisy, zbiory kartograficzne,
nutowe i fotograficzne, bogactwo książek i cza-
so-pism - to wszystko zaprasza badaczy do pracy
naukowej. Biblioteka Śląska w swej nowej siedzi-
bie, wzniesionej i wyposażonej zaiste na miarę już
XXI wieku, stwarza naukowcom i studentom zna-
komite warunki. Zatem oczekujemy i Ciebie, za-
cny Czytelniku tegoż „Raptularza Silesianki”.



Znakomici specjaliści Silesianki Pracowni Ochrony
i Konserwacji Zbiorów, jednej z najnowocześniejszych
w Polsce, prowadzą renowację i konserwację wszelkich
materiałów bibliotecznych, zwłaszcza starodruków,
map i grafik.

Nagrody Silesianki *Amicus Librorum*

W roku 1995 Biblioteka Śląska ustanowiła
nagrodę *Amicus Librorum*, którą uhonorowuje
swoich dobrodziejów. Stanowi ją
brązowa statuetka dłuta Zyg-
munta Brachmańskiego - sty-
lizowane pióro. Dotąd
Silesianka obdarowała
nim 14 osób. Pierwszą
laureatką *Amicus Libro-
rum* była Wanda

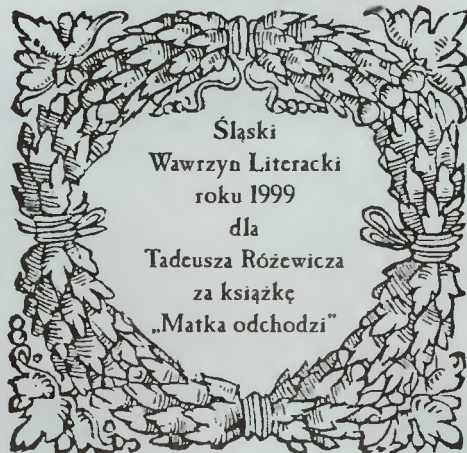


Koraszewska, wdowa po Jacku Koraszewskim,
wieloletnim dyrektorsze Biblioteki Śląskiej, dar-
czyni cennych zbiorów. W tym roku statuetki z rąk
dyrektora Silesianki prof. dr hab. Jana Malic-
kiego odebrali Janina Smogorzewska, również
darczyni na rzecz Śląskiej Książnicy cennego księ-
gozbioru swego zmarłego męża Kazimierza
(dziennikarza mieszkającego w Londynie), a tak-
że prezydent Katowic Piotr Uszok, jako sponsor
koncertów i innych wydarzeń kulturalnych w Bi-
bliotece oraz w podziękowaniu dla trzech kaden-
cji katowickiego samorządu terytorialnego, szczo-
drze łożącego środki na budowę nowej siedziby
Silesianki. W związku z tym dyplomami honoro-
wymi towarzyszącymi statuetce wyróżnieni zostali
także dwaj poprzedni, samorządowi prezydenci
Katowic - Jerzy Śmiałek i Henryk Dziewior.

Śląski Wawrzyn Literacki

Od maja 1999 roku działa w Bibliotece Ślą-
skiej Elitarny Klub Dobrej Książki. Poczynając od
września, aż do marca roku 2000, Klub co mie-
siąc typował do ustanowionego przez siebie Śl-
skiego Wawrzynu Literackiego najlepszą książkę, jaka
właśnie ukazała się na rynku wydawniczym.

Wybrano zatem siedem niewątpliwych literac-
kich bestsellerów. Jednogłośnym zdaniem Kapi-
tuły Śląskiego Wawrzynu Literackiego, a także
członków Klubu, laur ten przypadł Tadcusowi
Różwiczowi za jego znakomitą książkę „Matka
odchodzi”.



Przekazanie
Wawrzynu
roku 1999
odbyło się
27 kwietnia
2000 roku.
Dodać się
godzi, że Ta-
deusz Róże-
wicz dostał
także potem
za tę książ-
kę nagrodę
„NIKE”.

Nowoczesny gmach...

Prosta i nowoczesna architektura budynku przypomina tradycję modernizmu z początku XX wieku, a w sferze symboliki literackiej przywołuje skojarzenia z zamkniętym światem Borgesa, a także przypomina wizję biblioteki opisaną w „Imieniu róży” Umberto Eco.

Monumentalna wieża magazynu dominuje nad piętrami zajmowanymi przez czytelnie i część recepcyjną. Bryła Biblioteki, zaprojektowana przez katowickich architektów z Zespołu Realizacyjnego „ARAR”, wkomponowana została w otaczający krajobraz przy zachowaniu istniejącej zieleni parkowej. Dwie kondygnacje budynku pokryte są ziemią i zielenią co zapewnia efekt optycznego pomniejszenia całej ogromnej budowli.

Warunki przechowywania książek zostały starannie zaprojektowane i dostosowane do światowego standardu. Najnowocześniejszy system automatycznego wietrzenia magazynów chroni liczne i cenne zbiory Silesianki przed skutkami wywoływanymi przez wilgoć, zagrzybienie i pleśń.

System przechowywania i przepływu książek podlega pełnej automatyzacji. Zapewnia to magazyn wysokiego składowania, w którym specjalnie zaprojektowany robot (mustang) pobiera zamówione materiały, które docierają do czytelnika za pomocą tzw. „teleliftu” – kolejki transportującej książki. Całość tych operacji nadzorują dwa zintegrowane systemy: Libromag – system obsługujący magazyn wysokiego składowania i Prolib – system pozwalający na przeszukiwanie zbiorów i komputerowe zamawianie książek do dowolnie wybranej czytelnicy lub wypożyczalni. Zastosowanie takiego rozwiązania ułatwia wyszukiwanie książek i skraca czas oczekiwania na nie do kilkunastu minut.



... i cenny księgozbiór

Księgozbiór Biblioteki Śląskiej ma charakter uniwersalny, obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy, aczkolwiek w różnym zakresie. Najszerzej reprezentowane są nauki humanistyczne, nauki prawne i społeczno-ekonomiczne (związane z tradycją biblioteki sejmowej) oraz dział regionalny tzw. Silesiaca (udostępniane w Czytelnicy Śląskiej).



Czytelnia Główna B.Śl. posiada 70 z 236 miejsc oferowanych czytelnikom

Silesiaca to wydawnictwa dotyczące tematyki śląskiej, dzieła autorów śląskich, osób związanych ze Śląskiem oraz druki polskie i Polski dotyczące, wydane na Śląsku.

Całość księgozbioru liczy obecnie 1,5 mln. wololuminów (liczba ta obejmuje zarówno książki, jak i czasopisma oraz jednostki zbiorów specjalnych, jak np. starodruki, mapy, zdjęcia, pocztówki, rękopisy, dzieła platyczne – malarstwo i grafikę). Biblioteka gromadzi również zbiory audiowizualne (płyty analogowe, kompaktowe, kasety magnetofonowe) i zbiory multimedialne (CD-ROM-y, dyskietki, kasety VHS).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24.XI.1998 roku Biblioteka Śląska wchodzi w skład bibliotek tworzących narodowy zasób biblioteczny, czyli podstawowy zbiór publikowanych i rękopiśmiennych do-

kumentów bibliotecznych wytworzonych przez Polaków lub Polski dotyczących, przechowywanych w bibliotekach polskich, oraz dokumentacja o polonikach przechowywanych w bibliotekach zagranicznych. W związku z powyższym wszelkie materiały biblioteczne wchodzące w skład zasobu podlegają szczególnej ochronie. Stąd wiele cennych pozycji znajdujących się w zbiorach Biblioteki jest udostępnianych na zasadach prezencyjnych (na miejscu), lub w postaci zmi-krofilmowanej (czasopisma, niektóre starodruki).

RAPTULARZ SILESIAŃKI

Jednodniówka
Biblioteki Śląskiej. Czwarta
w roku 2000.

Redakcja i opracowanie edytorskie:
Zbigniew P. Szandar - Sekretariat Naukowy B.Śl. Druk: Dział Poligraficzny
B.Śl. Nakład: 500 egz.